

Felső-jura korú gravitációsan áthalmozott képződmények a Dunántúli-középhegységben – esettanulmányok

Palotai Márton

(ELTE Általános és Történeti Földtani Tsz.)

A Dunántúli-középhegység néhány kiválasztott pontján megvizsgáltam a felső-jura korú képződményekben megfigyelhető, gravitációs áthalmozásra utaló jeleket, illetve az egyéb, vélhetően tektonikus eredetű kőzettani, üledékföldtani bélyegeket. Erre azért volt szükség, mert az eddigi értelmezések éles ellentétben álltak egymással. Az egyik szerint a jobbára felső-triász – alsó-jura tömbök egykori kiemelt sasbércek, a másik szerint ugyanezek a tömbök olisztolitok.

Munkám során terepi felmérést végeztem a Bakonyban az olaszfalui Eperkés-hegy, valamint a Pilisben a kesztölci Kétágú-hegy jura korú feltárásainál. Mindkét helyszínen jobb-rosszabb feltártság mellett nagyobb idős (felső-triász – alsó-jura korú), sekélytengeri eredetű tömbök találhatók felső-jura pelágikus képződmények környezetében. Ezek üledékföldtani megfigyelését vékonycsiszolatok mikroszkópos vizsgálatával végeztem. Míg az olaszfalui szelvényben különböző méretű és anyagú törmelékeket találtam a pelágikus mészkő alapanyagban, addig a kesztölci szelvényben ilyen kisebb klasztok eddig csak nagyon korlátozott mennyiségben kerültek elő.

A feltártsági viszonyok elégtelensége miatt a nagyobb tömbök mélybeli folytatását multielektrodás elektromos szelvények segítségével vizsgáltam mindkét helyszínen. Ezek eredménye – eddigi vizsgálataim szerint – jól alátámasztja az idős tömbök olisztolitos jellegét, melyet a terepi felmérések is valószínűsítene.

Míg az Eperkés-hegyen vizsgált szelvényekben az áthalmozott kőzettestek általában méteres nagyságrendűek, és viszonylag nagy számban jelennek meg, addig a Kétágú-hegyen csupán néhány olisztolitot sikerült azonosítani, ezek azonban akár az 50 métert is elérhetik a tér egy-egy irányában.